

Kanoturer

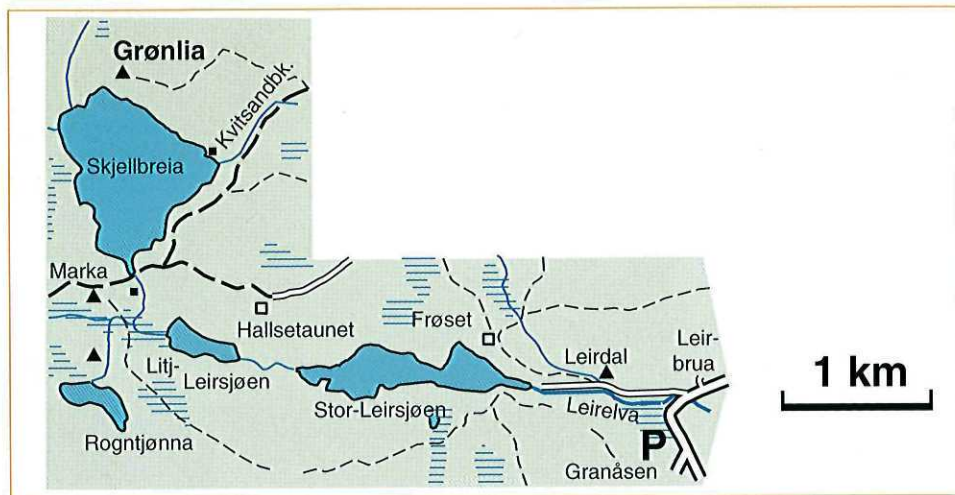
*Stille vårtur på Nidelva nedenfor Svean bru.
Foto: Morten Kielland*

Kanotur i Bymarka

Leirsjøene - Skjellbreia

11 km på vann, bæring t/r 800+20+400m

Familievennlig padletur med nye og spennende perspektiver på sommermarka

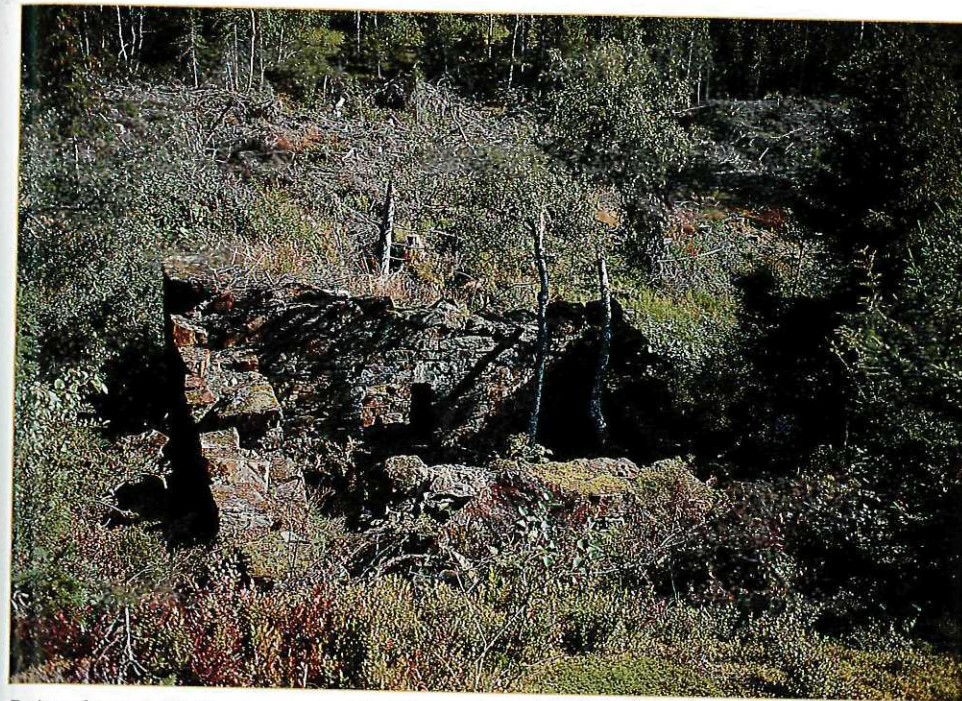

Kart: Beskrivelsen refererer til turkart over Bymarka, målestokk 1:25 000. Full dekning av o-kart, se egen oversikt på side 56/57.

Turen: Leirelvasvassdraget favner mye av Bymarka: Fra Vintervatnet i nord, til Bjørktjønna og Svartvatnet i sør, fra Kvistingen og Lomtjønna oppe i heiene til Lianvatnet og Haukvatnet ned mot byen. En mulig forklaring på navnet, bortsett fra at elva er leirete der den renner nedover mot Bjørndalen, er startstedet: Leirdal ligger akkurat i strandlinja og dermed på havleira fra siste istid. Kommer dere med bil, parkerer dere her i den gamle "sjøkanten" ved bommen (165 m), og bærer

eller triller kanoen på kjøreveien langs elva opp til dammen. Fjellanlegget på sørsiden av elven ble anlagt da drikkevann fra Jonsvatnet i 1993 ble koblet inn på de ledningene som før hadde ledet Leirsjøvatn. To voksne greier med litt finfølelse å bære kanoen opp trappa til toppen av dammen (196 m). Med trille er det kanskje greiest å dra kanoen til vatnet via kjøreveien til Frøset. Vassdraget er reservert drikkevannskilde for byen: fiske, leirslagning og bading er forbudt.

Den nåværende dammen ble bygget rundt 1915 etter at kommunen hadde ekspropriert områdene rundt Leirsjøene og Skjellbreia fra Byåsen bygdeallmenning. Før det hadde det

Ruiner langs bekkeløpet nedenfor Skjellbreideminingen vitner om gamle virksomheter drevet av vasskraft.

Foto: Erik Stabell

også vært dam og aktivitet her oppe: Blant annet en stampemølle i drift fra 1848 til århundreskiftet (skilt ved veien der Vådabekken møter Leirelva), og bekkesag ved Trudvang. Saga ble kjøpt og flyttet av bygdeallmenningen i 1954 til Nordmyra ved Vådan. Dette året hugges det for første gang tømmer i området etter århundreskiftet. Her, som i store deler av Bymarka, var skogen fullstendig snauhagd da skogreisningen startet på 1870-tallet. Industriaktiviteten lenger nedover i elva var mer betydelig: Ullspinneri, sagbruk, såpekokeri, beinmelfabrikk, kraftverk, kornmøller, papirfabrikk, brenneri og kruttmølle. Navn som "Prøven" og "Forsøket" lever fortsatt som et minne om denne tidlige industrivirksomheten.

Tilbake til den uindustrialiserte, fredfylte Stor-Leirsjøen, kalt Frøsetvatnet før det ble oppdemt. På høyresiden ser vi Frøset gård, eid av kommunen nå, men sannynligvis ryddet i yngre jernalder (år 800-900). Skiløypa over Sølvskakkeltjønna og Leinstrandmarka krysser her om vinteren. Vi padler langs nordsiden av vannet, glir innenfor Storøya og under spennende bergknauser før vi når utløpet av åa fra Litj-Leirsjøen. På sørsiden ligger Leiråsen, med Rønningen gård. Etter at sjøen ble demt opp, slipper vi å padle motstrøms og kommer snart inn i en lun sving av åa. Her er sporene fra beveraktivitet tydelige: Transportkanaler og -stier ned til vannet og nedgnagde trær. Best håp har dere om å se beveren etter solnedgang eller grytidlig om morgenen.

